

До реєстр. № 2694 від 27.12.2019
Народні депутати України
О. Бакумов, В. Медяник, В. Неклюдов

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

№ 16/3-68/2694(18473)

"24" 01 2020 р.

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання світлоповертальних елементів пішоходами»

У законопроекті шляхом внесення змін до Закону України «Про дорожній рух» (далі – Закон) та Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) пропонується віднести до обов'язків пішоходів використання в темний час доби чи в умовах недостатньої видимості світлоповертальних елементів (стрічка, жилет, наклейка), а також встановити відповідальність за перехід ними проїзної частини у темну пору доби чи в умовах недостатньої видимості без використання світлоповертальних елементів.

Законопроект, як зазначається у пояснювальній записці до нього, «розроблено з метою зменшення кількості аварій за участю пішоходів» (п. 6).

Головне управління, погоджуючись з необхідністю удосконалення регулювання використання пішоходами в темний час доби чи в умовах недостатньої видимості світлоповертальних елементів, встановлення адміністративної відповідальності за порушення пішоходами правил користування світлоповертальними елементами та в цілому не заперечуючи можливості прийняття внесеного законопроекту за основу, одночасно вважаємо за доцільне зауважити наступне.

1. Так, проектом пропонується накладати на пішоходів адміністративні стягнення у вигляді попередження або штрафу в розмірі трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян за непокору пішоходів сигналам регулювання дорожнього руху, перехід ними проїзної частини у темну пору доби чи в умовах недостатньої видимості без використання світлоповертальних елементів, у невстановлених місцях або безпосередньо перед транспортними засобами, що наближаються, невиконання інших правил дорожнього руху.

Водночас, змінами до абз. 2 ч. 2 ст. 17 Закону передбачається, що користуватися світлоповертальними елементами пішохід зобов'язаний не під час переходу проїзної частини, а під час руху по тротуарах, пішохідних або велосипедних доріжках, узбіччях, а в разі їх відсутності – по краю проїзної частини автомобільної дороги чи вулиці, а також чітко визначено перелік

світлоповертальних елементів, які можуть бути використані в таких випадках. До них відносяться: стрічка, жилет, наклейка.

Таким чином, *по-перше*, може виникнути невідповідність положень нормативно-правових актів, якими встановлюються певні правила користування світлоповертальними елементами для пішоходів та нормами КУпАП, якими встановлюється відповідальність, адже перехід проїзної частини пішоходами формально не є рухом ані по тротуару, ані по пішохідній або велосипедній доріжці, ані по узбіччю, а в разі їх відсутності – по краю проїзної частини автомобільної дороги або вулиці. Отже, відповідальність пішохода встановлюється за порушення правила, якого не існує.

По-друге, сумнівною видається сама ідея зобов'язати всіх без винятку пішоходів незалежно від віку під час руху не тільки по краю проїзної частини (узбіччю), але й по тротуарах, пішохідних або велосипедних доріжках користуватись світлоповертальними елементами. Адже рух пішохода без таких елементів по тротуарах або пішохідних доріжках, або перехід ними проїзної частини в спеціально передбачених місцях, які освітлені та обладнані належним чином, не містить в собі ознак суспільної шкідливості.

На нашу думку, при конструюванні норми про адміністративну відповідальність пішоходів за порушення правил користування світлоповертальними елементами в темну пору доби або в умовах недостатньої видимості можливим є використання досвіду інших країн.

Так, пішоходи в Естонії зобов'язані користуватись світлоповертальними елементами або джерелами світла і тільки під час руху по дорозі в умовах недостатньої видимості або в темну пору доби (ч. 8 ст. 22 Закону про дорожній рух Естонії).¹

В Білорусії законодавством встановлено обов'язок пішохода позначити себе світлоповертальним елементом (або елементами) в тих випадках, коли він рухається краєм проїзної частини дороги в темну пору доби. Водночас, світлоповертальні характеристики таких елементів чітко встановлюються технічними нормативно-правовими актами (п. 17.1 Правил дорожнього руху Республіки Білорусь).²

У Латвійських правилах дорожнього руху також є вимоги до пішоходів щодо наявності світлоповертальних елементів, але вони також мають конкретний характер. Так, пішоходи, які рухаються проїзною частиною або узбіччям, мають бути одягнені у світлоповертальні жилети або одяг із ясно вираженими світлоповертальними елементами, але тільки поза населеними пунктами або в населених пунктах за умови, що дорога недостатньо або нерівномірно освітлена.³

У багатьох інших країнах існують вимоги до наявності світлоповертальних елементів у пішоходів та встановлена відповідальність за порушення відповідних правил, проте завжди це пов'язано з підвищеною

¹ Електронний ресурс: <http://www.prava.ee/zakon-o-dozorhnom-dvizhenii/>

² Електронний ресурс: https://dorbox.by/product/pdd_2017_belarus/#4

³ Електронний ресурс: http://www.autowitness.lv/index/objazannosti_peshekhodov_i_passazhirov/0-8

суспільною небезпекою як для самих пішоходів, так і для водіїв у тих випадках, коли пішоходи користуються безпосередньо проїзною частиною.

Вважаємо за необхідне наголосити також на тому, що відповідальність, в тому числі за адміністративні правопорушення, завжди вторинна. В першу чергу, державою мають бути встановлені чіткі, доступні, зрозумілі правила користування світлоповертальними елементами та хоча б елементарні вимоги до них. На нашу думку, можливим також є надання альтернативи. Наприклад, за відсутності світлоповертальних елементів пішоходи можуть використовувати додаткові джерела світла (наприклад, ліхтарі білого або червоного кольору).

У разі прийняття змін до Закону, якими будуть встановлені правила користування світлоповертальними елементами для пішоходів, відповідальність за їх порушення можлива також за нормами чинного КУпАП, адже тією самою чинною ч. 1 ст. 127, до якої законопроект пропонується вносити зміни, вже передбачена відповідальність за невиконання пішоходами будь-яких інших (окрім прямо перелічених у статті) правил дорожнього руху.

2. Звертаємо також увагу, що санкції ст. 127 КУпАП переглядались в останній раз у 2015 році. Наразі вони не зовсім відповідають принципу співмірності покарання вчиненому правопорушенню. Найсуворіше можливе стягнення за порушення правил дорожнього руху пішоходами на сьогоднішній день передбачає накладення штрафу у розмірі трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (51 гривня). За умови, що середня заробітна плата по Україні станом на листопад 2019 року складає 10679 грн.⁴, існуючий розмір штрафу за вказані діяння не може досягти жодної цілі адміністративної відповідальності та потребує перегляду.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: О. Олещенко, Т. Ругаєва

⁴ <https://index.minfin.com.ua/labour/salary/average/>